

VIRŠELYJE:

PROF. FIL. VYRESNIS SKAUTININKAS IGNAS KONČIUS

yra vienas iškiliausių lietuvių ir Sąjūdžio narių, kurie gyvenimo kelią skyrė artimo tarnybai.

Jis brangus mums kaip mokytojas, nuolatinis Sąjūdžio patarėjas, pirmas atsikūrusio Akademinio Skautų Sąjūdžio Pirmininkas Vokietijoje 1947-1953 metais, dažnas Mūsų Vyčio bendradarbis, stovyklų vadovas, skautininkas.

Gerbdami 88-tų metų prof. Igno Končiaus amžių, prisimename "Mūsų Vytyje" 1956 Nr. 6 spausdintus Jo žodžius:

"Visuomet tiesus Akademikų Skautų Sąjūdžio kelias nepasidavė iškraipomas, pakreipiamas. Beveik visų vienaip galvota. Ir nesusitarus ataveiksmiai kliūtims buvo vienodi. Lig ir neįaučiamai tą vienodumą, drąsą mintį dėl einamojo kelio tiesumo teikė mums "Mūsų Vytis". Brido "Mūsų Vytis", plušėjo. Ilgai, sunkiai. Išbrido, išplušėjo. "Mūsų Vyčio" kelias - mūsų kelias. Ačiuokime už ištvėrmę steigėjui, vedėjui, palaikiusiems. Jų veiksmas mūsų veiksmus sudarė. Tačiau labai nesišalinkim - save neslėpkime, vis patys pasirodykime, nepamesdami akylumo, drąsos, savojo kelio saugai".

Juk tai prieš 18 metų tarti žodžiai! Akademini Skautų Sąjūdis ir šiandien pluša. "Mūsų Vyčio" redakcija, pakartodama prof. Ig. Končiaus žodžius, drauge dėkoja steigėjui - mūsų Garbės Nariui fil. v.s. Broniui Kvikliui, vedėjams, palaikiusiems ir ateityje palaikysiantiems. Viliamės toliau pajėgsią einamo kelio tiesumu toliau plušėti, idant "Mūsų Vyčio" kelias ir toliau būtų mūsų visų kelias.

red.

TURINYS

<i>Valdžia, žmonės ir atsakomybė - red.</i>	3
<i>Interviu - V. Sabaliūnaitė</i>	4
<i>Lietuvos išpūdžiai - D. Kviklytė</i>	8
<i>Ištautėjimas - J. Pažėraitė</i>	11
<i>Istorijos vertinimas - I. Seibutytė</i>	13
<i>Stovyklų išpūdžiai - D. Bruškytė</i>	16
<i>R. Skorubškaitė</i>	17
<i>Eilėraščiai - A. Ratnikas</i>	19
<i>V. Tumas</i>	20
<i>A. Lapšys</i>	21
<i>Meno temos - V. Eivaitė</i>	22
<i>I. Lukaitė</i>	25
<i>A.S.S. Jubiliejus</i>	27
<i>Laiškai</i>	28
<i>Kronika</i>	29
<i>Spaudos apžvalga</i>	29

GYVENO ŽMOGUS, VARDU SOKRATAS

Kūno grožiu jis nepasižymėjo. Nebuvo jis nei dabita, nei gobšus turtui, nei veržlus valdyti kitus. Svarbiausia jo savybė buvo sugebėjimas klausimais parodyti kitiems, kad priimtose tiesos ir autoritetai nėra visuomet teisingi, kad išmintingi valdovai nėra visuomet neklaidingi, kad valdovai ne visuomet valdo ne savanaudiškai save pamiršdami.

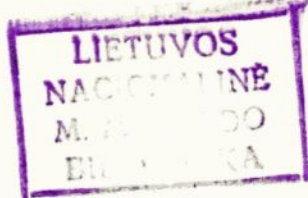
Šis žmogus mokėjo parodyti, kad teisybė yra pastovesnė už valdovus, laiko madą ir kilnius šūkius; kad teisingos išeitys nėra visuomet randamos tam metui patogiuose sprendimuose ir kad teisingo kelio radimas reikalauja ne pripuolamai surinktų žinių, bet metodiško ir kruopštaus dalyko pažinimo, kritiško klausimų ir išeičių įvertinimo.

Tokios mintys nepatiko tiems, kurie valdė. Žmogus buvo apkaltintas jaunimo klaidinimu ir naujų dievų garbinimu. Žmogų teisė 501 teisėjas ir 281 rado jį kaltu. Pagyvenęs išminčius, vyras ir dar jaunų vaikų tėvas buvo pasmerktas mirti. Jo mokiniai siūlė jam pabėgti, bet jis atsisakė, nes šiuo elgesiu jis būtų paneigęs dėstyto išmintį: įstatymai yra visuomenės pagrindas; jų reikia klausyti net ir tuomet, kai valdžia nėra teisi. Valdžia, paskyrusi šiam išminčiui karčių nuodų taure, tikėjo, kad nutildžius žmogų neliks kas jai priekaištauja ir jos klaidas kelia, nes žmogus knygų nerašė, jokių užrašų nepaliko ir kalbėdavo tik su tais, kurie norėjo jo klausyti. Jį nužudžius valdžios kritikos balsas turėjo nutilti.

Anuomet, kaip ir dabar gyvenime yra žmonių, kurie nemoka atskirti savo "aš" nuo užimamos padėties, nuo asmeniškumų, pareigų ir atsakomybės. Tuomet, kaip ir dabar yra žmonių, kurie dvasioje nėra ne savanaudiški valdovai, bet oportunistai biurokratai, kurie savo rankose laiko visas priemones sau neparankių žmonių ir nuomonių naikinimui.

Prieš 2500 metų gyvenusio žmogaus mintys, tačiau, nemirė. Jo mokiniai jas užrašė ir jomis iki šiai dienai remiasi mūsų visuomeninė galvosena: populiariai skelbiamos išeitys nėra visuomet teisingos; valdžios, kurios 'viską žino', dažnai klysta ir nėra visuomet ne savanaudiškos. Pokalbis, kritika, minčių laisvas pasikeitimas ir kruopštus dalyko pažinimas yra būtinos sąlygos klaidoms išvengti. Toks vertybių ir vadovų tikrinimas turi būti nuolatinis ir nuodugnus, nes valdžios galia ilgainiui sugadina ir tobuliausią žmogų.

Šios senos mintys yra svarbios skautams, bet jos yra dar svarbesnės skautams akademikams, kurie visuomet stengiasi būti tiesaus ir teisingo kelio sekėjais. Šio kelio ieškoti skautai akademikai turi patys remdamiesi ne tuo, kas šiandieną populiariau, kas madinga, kas autoritetų šūkiu ištaigojama, bet tikrindami vertybes ne blizgesio varsomis, o laiko pastovumo ir Amžinos teisybės skalėje.

50 METŲ AKADEMIKIŲ SKAUČIU DRAUGOVEI

Mūsų Vyčio redakcija kreipėsi į Akademinių Skautų Sąjūdžio vadovus norėdama patirti kas šiandien vyksta ir vyks, kokie yra svarbiausi Jubiliejinių viso Sąjūdžio rūpesčiai, kaip dabartiniai vadovai žiūri į savo pareigas ir atsakomybę. Pirmas atsakymas buvo gautas iš Akademikų Skaučių Draugovės Centro Valdybos Pirminikės Ginos Sabaliūnaitės. Jos įdomios mintys nušviečia dabartį ir ateitį.

RED. - Miela Pirmininke, š.m. spalio 16 Akademiniam Skautų Sąjūdžiui sueis 50 metų. Kokius planus vystote šios auksinės sukakties minėjimui?

GINA SABALIŪNAITĖ:

Jubilėjaus įvykiai jau prasidėjo. Vieni yra vykdomi ASS Vadijos, kiti - padalinių Centro Valdybų.

ASD skyriai buvo prašyti jubiliejinius metus pradėti šios sukakties paminėjimu vasario 16 dienos proga. Žinome, kad kai kurie skyriai jubiliejinių metų pradžią paminėjo labai iškilmingai ir gražiai.

Vasaros gale, rugpiūčio 25 - rugsėjo 2 dienomis, įvyks jubiliejinė ASS stovykla - Studijų dienos Dainavoje. Manau, kad tai bus ypatingai gražus jubilėjaus paminėjimas, nes visų skyrių nariai turės progą suvažiuoti į vieną vietą, pasijusti tikrai esant vienai didelės šeimos nariai.

Jubiliejinių metų užbaigtuvės bus švenčiamos atskirai kiekvieno skyriaus metinėje šventėje spalio mėnesyje. Būtų labai gerai, jei rengiant metinės šventės skyriai pakviestų kitų skyrių narius tose šventėse dalyvauti ar būti preleģentais, nes tai didintų mūsų suartėjimą.

RED. - Pirmininke, ar šalia jubiliejinių metų programos nėra vykdomi ir kiti, gal labiau kasdieniški darbai?

GINA SABALIŪNAITĖ:

Žinoma, ši Centro Valdyba perėmė pareigas su dideliu entuziazmu ir pasiryžimu kiek galėdama padėti skyriams ir norėdama užmegzti tikrai artimus ir seseriškus ryšius su visomis Draugovės narėmis. Lėšoms, laikui ir progoms atsirandant, stengiamės aplankyti skyrius ir susipažinti su kuo daugiau mūsų narių.

Kiekviena Centro Valdyba yra atsakinga už tvarkingą ASD vystymąsi ir geresnių darbo sąlygų sudarymą. Šiuo metu vyksta ASD korespondencinis suvažiavimas, kurio pagrindinis tikslas yra pakeisti ASD reguliamą pritaikant jį prie šių dienų reikalavimų.

ASD Centro Valdyba taip pat jaučia, kad vienas iš svarbiausių dalykų Draugovėje yra į Draugovę įstojančių kandidačių paruošimas. Šiuo tikslu ASD Centro Valdybos kandidačių globėja fil. Ramutė Bartuškienė baigia ruošti konspektą, kuris bus labai naudingas skyrių kandidačių globėjoms jų darbe. Šalia to, Centro Valdyba prisideda prie fil. Vytenio Statkaus redaguojamo leidinio visiems ASS nariams, kurio tikslas yra perduoti mūsų organizacijos tradicijas, supažindinti su jos praeimi, duoti naujų idėjų dabartinėje mūsų veikloje.

Sekančiais metais, baigiantis mūsų kadencijai, planuojame kartu su Korp! "VYTIS" Centro Valdyba šaukti visuotinę akivaizdinį narių suvažiavimą. Jame bus diskutuojama dabartinė ASD ir Korp!

“VYTIS” veikla skyriuose, bus nustatytos ateities veiklos gairės ir išrinktos naujos Centro Valdybos.

Šie darbai yra svarbiausi dabar, tačiau yra ir kitų. Tai - posėdžiai, susirašinėjimas, įvykių derinimas su Korp! “VYTIS” ir bendru ASS gyvenimu ir pan.

RED. - Matyt, kad ASD Centro Valdyba dirba ir daug kuo rūpinasi. Iš toliau žiūrint, tačiau, pastebima, kad skyriai tarsi tolsta, gyvena vis savitesnį gyvenimą. Susidaro įspūdis, kad ASS padaliniai priklauso ne vienai bendrai akademikų skautų šeimai, bet kiekvienas narys taria, kad jis geriausiai gali daryti atskirus sprendimus, o ASS vadovai vis mažiau turi įtakos ir autoriteto. Ar tikrai vystosi tokios nuotaikos ir ką šiuo atžvilgiu ketinate daryti?

GINA SABALIŪNAITĖ:

Be abejo Lietuvoje buvo daug lengviau vystyti glaudžią organizacinę veiklą, nes visa Draugovė buvo viename mieste ir tame pačiame universitete. Gyvenant išėjimoje ir turint atskirus skyrius, kiekvieno skyriaus veikla yra skirtinga, nes dirbama pagal esamas sąlygas. Didžiausias ASD Centro Valdybos pageidavimas būtų, kad visi skyriai palaikytų artimus ryšius, informuotų mus apie savo veiklą, praneštų, kaip ta veikla yra vystoma, kaip ji sekasi.

Manau, kad yra ypatingai svarbu, kad visi ASS nariai galėtų bent vieną kartą metuose suvažiuoti į bendrą stovyklą ar studijų dienas, artimiau susipažintų, pasidalintų savo mintimis, idėjomis ir kartu pasisemtų energijos ir pajustų vientisos

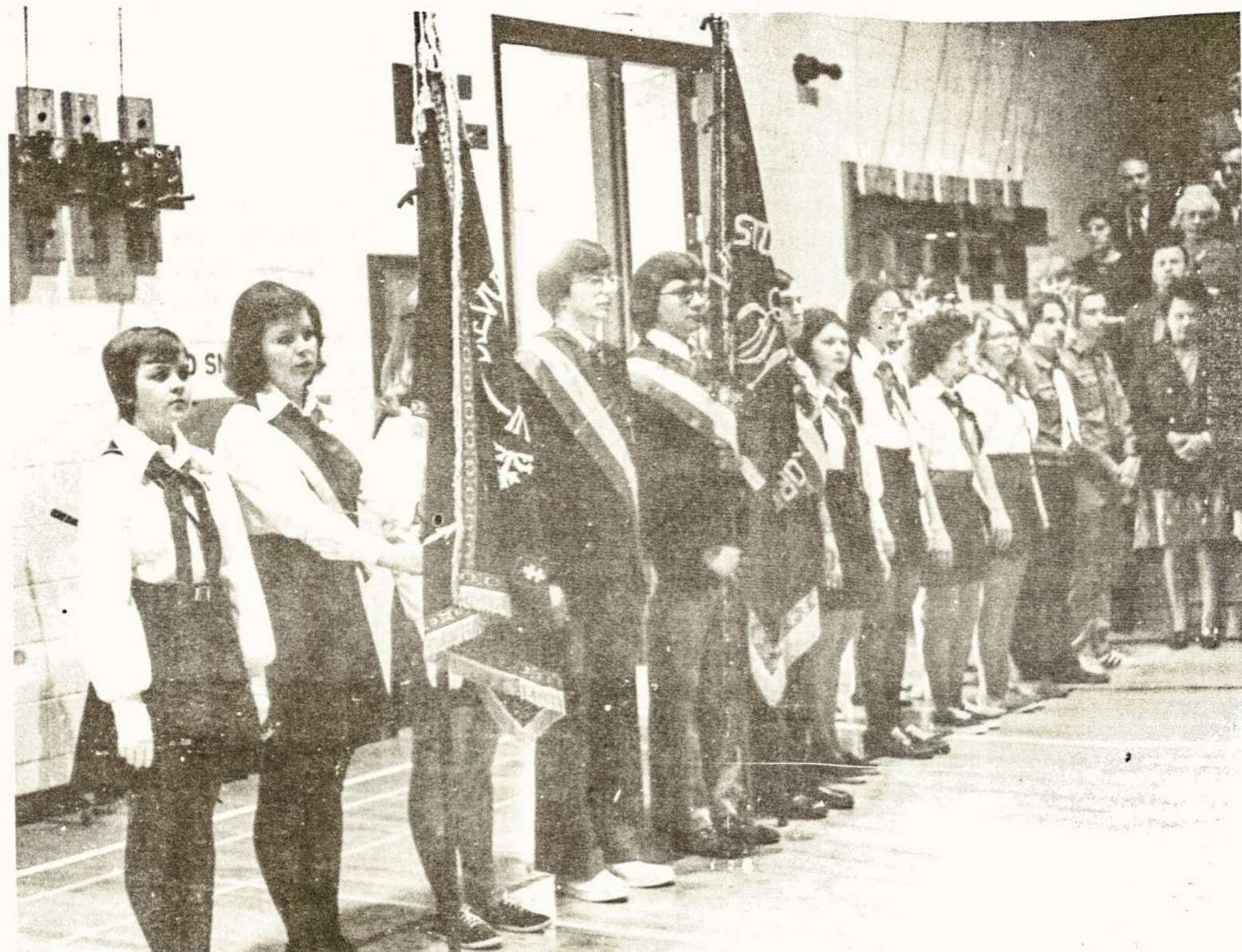

1973-1975 metų ASD Centro Valdyba iš k. į d.: t.n. Lydia Jadviršytė, išd., t.n. Jūlytė Sakalauskaitė, p. pav. ir tiek. sk. ved., Fil. Ramutė Bartuškiene, kand. glob., stovi

t.n. Dalia Eidukaitė, sekr., t.n. Loreta Grybauskaitė, sekr., stovi Fil. Virginija Sabaliūnaitė, pirmininkė.

Foto G. Būtėno

Čikagos skautų iškilmingoje Šv. Jurgio sueigoje, ASD ir Korp! "Vytis" vėliavų sargyba.

Foto G. Plačo

organizacijos dvasią. Tai labai padėtų kiekvieno skyriaus veikloje.

Šie rūpesčiai yra bendri visam Sąjūdžiui, ne vien tik ASD ar Korp! "VYTIS". Jaunesniems yra taip pat būtina geriau pažinti ir filisterius. Tai jau yra ASS Vadijos darbo plotmė. Savo ateities planuose dabartinė ASS Vadija yra pramačiusi tokius įvykius, kurie apjungs visus ASS narius. ASD Centro Valdyba jiems labai pritaria ir juos remia.

RED. - Ar galėtumėte dar ką Mūsų Vyčio skaitytojams pasakyti?

GINA SABALIŪNAITĖ:

ASD Centro Valdyba stengiasi, kiek galėdama ir mokėdama. Mūsų pastangų, tačiau, neužtenka. Laukiame iš visų narių ir visų skyrių jų pageidavimų, pasisakymų, kurie mums nurodytų, kuria kryptimi Draugovė turėtų eiti ir kur ASD Centro Valdybos pastangos būtų naudingiausios.

RED. - Malonu girdėti, kad rūpinatės ir darbais ir ryšiais. Matyt, kad minčių netrūksta. Ačiū už įdomų pokalbį ir skubą pasidalinant mintimis su mumis.

ASD - K! "Vytis" Čikagos skyrių 1974 m. stovykla Rake.

Foto G. Plačo

MUMS REIKIA VIENS KITO

Danguolė Kviklytė*]

Šiais metais man teko lankytis Lietuvoje. Nors ten išbuvau tik šešias dienas, ir aplankiau tik du miestus, aš stengiausi kiek galėjau Lietuvą pažinti, pamatyti, pajusti ir su jos gyventojais pabendrauti. Grįžusi iš kelionės neskaitau savęs Lietuvos problemų tyrinėtoja ar žinove, nes žinau kad tokį titulą atsiekti reikėtų ištisų metų susikaupusio darbo sekant Lietuvoje išleistą spaudą, literatūrą, politinį gyvenimą ir dažno lankymosi Lietuvoje. Mano parsivežti išpūdžiai yra labai paprasti, nei nuostabūs nei intelektualiniai kilnūs. Kartais atrodo, kad jie yra net per daug menki, nes pradeda blukti žmonių veidai ir sutiktų vardai. Bet kai kurie įvykiai, jausmai ir pasikalbėjimai paliko gilų laiko neišblaškumą išpūdį, kuris dabar platina mano akiratį, tvirtina mano įsitikinimus ir skatina galvoti apie mano, lietuvių išėivijos ir lietuvių Lietuvoje dabartį ir ateitį.

Jeigu kas manęs paklaustų kas man Lietuvoje labiausia krito į akį, arba kokius svarbesnius išpūdžius aš susidariau, mano atsakymas būtų labai pesimistiškąs. Lietuvoje aš tikrai pamačiau ir pajutau kaip lietuvių tauta sparčiai miršta išėivijoje ir Lietuvoje. Jutau, kad beveik mūsų tautos gyvenimo minutės yra suskaičiuotos. Tauta yra tikroje krizėje ir todėl mums reikia kuo galima greičiau sukaupti savo jėgas ir rimtai - nejuokais padėti vienas kitam. Jei gu mes esame pasiryžę nepalaidoti savęs ir savo tautos tai vienas žinomas ir neišvengiamas faktas yra, kad lietuviams Lietuvoje reikia lietuvių išėivijoje, o lietuviams išėivijoje būtina reikia lietuvių Lietuvoje.

Bendrai žiūrint viena iš pagrindinių problemų Lietuvoje yra rusifikacija kuri yra glaudžiai susirišusi su asmens prigimtų teisių suvaržymu. Daliną rusifikacijos

įtaką Lietuvoje galime pajusti Amerikoje pavartę jų spaudą. Kiek gatvių, miestelių, kolūkių yra pavadinta rusų didvyrių vardais. Visose knygoose randame rusiškus įvadus, po nuotraukomis rusiškus pavadinimus. Daug mokslinių darbų yra rašoma grynai rusų kalba. Bet visa tai mums tik faktai ant popieriaus ir tik pabuvus Lietuvoje aš asmeniškai pajutau kiek gili rusifikacija yra, ir kiek daug ji paliečia žmogaus paprastą asmenišką gyvenimą.

Nemokėdama rusų kalbos pora dienų praleidus Maskvoje ir nuvažiavus į Lietuvą apsidžiaugiau, kad pagaliau nesijausiu kaip pamestinukė ir pirmą kartą gyvenime galėsiu visose vietose, įmonėse, įstaigose susikalbėti lietuviškai. Deja, liūdnai klydau. Aš jaučiau, kad lietuvių kalba Vilniuje šiek tiek svetima ir yra tikrai antraeilė rusų kalbai. Viešbutyje tarp savęs tarnautojai kalbėjosi rusiškai. Jeigu kas nors mokėdamas rusų kalbą kreipdavosi į juos lietuviškai, jie kai kada su abejone atsakydavo lietuviškai, bet dažniausiai - paprastai ir drąsiai rusiškai. Važiuodama troleibusu gavau pabaudą. Nesupratusi savo nusikaltimo turėjau laukti kol kokia užjaučianti siela išspręs nesusipratimą tarp manęs ir bilietų kontrolierės, kuri kalbėjo tik rusiškai. Nuostabu, kad kontrolierė Lietuvoje dirba, bet kalbos nesistengia išmokti. Ne vieną kartą pastebėjau kad žmonės į vienas kitą pirma kreipiasi rusiškai, o tik vėliau lietuviškai. Panašiai darė ir taksi vairuotojai ir kiti pareigūnai. Žvelgdama į šituos kasdieniškų įvykių galvojau: Kokia ironija! Sėdi žmogus Lietuvoje, Lietu-

*) Tikrosios narės kandidatės tema skaityta Akademikių Skaučių draugovės Čikagos skyriuje 1973.VIII.17.

vos sostinėje, ir mokėdamas lietuviškai turi ieškoti vertėjo, kad jam padėtų susikalbėti!

Pabuvojus Lietuvoje vienas iš daugiausiai man pažįstamų veidų tapo draugo Vladimiro Illichio Lenino veidas. Jį sutikau visuose kampuose ir užkampiuose. Universiteto rūmų koridoriuje tarp Lietuvos didvyrių, Donelaičio, Putino ir kitų biustų stovėjo ir Leninas. Juokingiausia man buvo tai, kad per Vilniaus 650 metų sukakties minėjimą didžiausiu Vilniaus herojum pasirodė ne Gediminas (Vilniaus įkūrėjas), bet Leninas, kurio garbei buvo pastatyta gėlių puokštė.

Rusifikacija smarkiai vyksta ir intelektualinėje plotmėje. Kadangi visi moksliniai vadovėliai - medicinos, technikos, lingvistikos - yra rusiškai parašyti ir Rusijoje išleisti, darosi problema su studentų moksliniu žodynu, kuris irgi remiasi rusų kalba. Panašią problemą mes turime išeivijoje.

Labai dideli suvaržymai yra dėstomuosiuose dalykuose. Lygiai mokiniams ir profesoriams. Jeigu studijuoji literatūrą, griežtąją mokslą, ekonomiką ir t.t. su ta sritimi gali susipažinti tik iš socialistinio, marksistinio taško. Tuo pačiu nežinai kokia ekonominė sistema kapitalistiniuose kraštuose, nežinai kaip pasauliniai kritikai vertina tavo ar kitų parašytus darbus, neturi tikslių duomenų apie mokslinius atradimus bei išradimus vakarų pasaulyje. Tau yra pristatomi tik negatyvūs vakarietiški aspektai. Nepripažįstama yra ir konstruktyvi komunistinės sistemos kritika. Kritikuodamas tuoj tampa Sąjungos priešu, nors su ta kritika tu gal tik nori Sąjungai padėti.

Knygų krautuvėse lietuviškų knygų mažai teko matyti, o tos, kurios matėsi tai komunistiškos ideologijos vadovėliai kaip pvz. "Lenino Raštai". Lietuviškų knygų laidos yra labai mažos ir būna atvejų, kad ir pats autorius savo parašytos knygos negauna.

Vienas iš didžiausių smūgių lietuvių jaunimui yra žmogaus asmenišką suvaržymas ir uždarymas nuo pasaulio. Lietuvos

gyventojui beveik neįmanoma Sovietų Sąjungos sienas apleisti. Net į draugiškas respublikas, kaip Lenkiją, Rumuniją ar Jugoslaviją sunku patekti. Jeigu neturi gero užstato - mylinčios žmonos, vyro ar vaikų - į užsienį išvažiuoti nėra galimybės. Skaudu Lietuvoje gyvenančiam žmogui pagaltoti, kad pasaulis toks didelis, įdomus, įvairus ir - nepasiekiamas. Fizinė ir psichologinė siena gyventojams yra labai sunkiai pakeliama.

Kaip minėjau, jeigu norime, kad Lietuva išliktų gyva, lietuviams Lietuvoje reikia lietuvių išeivijoje, o lietuviams išeivijoje reikia lietuvių Lietuvoje. Kadangi lietuviai Lietuvoje negali išeiti į pasaulį, mes išeivijoje galime nors dalį to pasaulio į Lietuvą atvežti ir įkvėpti laisvą vakarietišką dvasią. Ar nebūtų gerai jeigu galėtų susidaryti vien tik jaunimo ekskursija kuri galėtų į Lietuvą nuvažiuoti ir tarp savų pabendrauti? Gal galėtų lietuviai, kurie profesoriauja Amerikoje su kokia pasikeitimo programa padėstyti ir Lietuvoje? Man prisimena vieno Lietuvos mokslininko žo-

Tradiciniam ASD - K! "Vytis" Čikagos skyriaus 1974 "Blynų Baliuje" kandidatės ir junjorai džiaugiasi užbaigę blynų kepimą. Dešinėje stovi šio rašinio autorė Danuolė Kviklytė.

Foto R. Kleinaitytės

džiai: Kol mūsų jaunimas bus gudresnis, pajėgesnis, geriau gyvens kaip rusai, jie nebus idealu ir mūsų jaunimas niekad nenorės rusu tapti. Šitoks projektas tikrai padėtų lietuvių jaunimui. Panašią įtaką turėtų ir mūsų meninių grupių, sportinių ar kitokių pajėgų apsilankymai Lietuvoje.

Padėkime lietuviams Lietuvoje ir prisimindami paprastą lietuvišką draugiškumą. Ne kartą Lietuvoje ir Estijoje su gėda prisimčiau kaip Amerikoje mes sutinkame tuos lietuvius, kurie mus aplanko čia. Su bombomis, koliojimais, šmeižtais. Nors tie atvykėliai kaip tik ir yra tie žmonės, kurie turi tą sunkų gyvenimą be laisvės po rusų jungu, o mes esame laisvieji. Atrodo, lyg rusifikacija būtų mus paveikusi taip, kad mes čia elgiamės, kaip rusai: savo brolius sutikdami šaltai ir parodydami, kad mes jų nemėgstam.

Bendravimas su lietuviais Lietuvoje mums irgi atneša daug naudos. Mes dažnai kasdieniniams įvykiams pridudame per daug heroiškos laisvės kovos vertės. Kažkaip išeivių ir Lietuvos lietuvių laisvės darbai nesusijungia į tą patį ratą. Teisingai sakė Vytautas Bieliauskas savo paskaitoje per Pasaulio Lietuvių Gydytojų suvažiavimą: - Daugeliui laikrodis yra sustojęs 1940-43 metais ir ten tebestovi. Jie gyvena praeitimi, su gilia Lietuvos meile, bet su nerealiu jos paveikslu vaizduotėje ir savo širdyse. Laikas gali sustoti mūsų vaizduotėje, bet ne tikrovėje. Tikrovėje laikas bėga ir su juo vyksta pasikeitimai ir Lietuvoje ir mumyse... Problema yra tame, kad mes nenorime sutikti, kad gal būt ir Sovietų Sąjungoje laikrodis sukasi pirmyn, kad ir ten yra šiokių, tokių pasikeitimų, kurie vis dėlto yra plyšiai geležinės uždangos masėje.1) Nuvažiavę į Lietuvą ar net čia paskaite jų spaudą mes galime pasukti savo laikrodį pirmyn. Glausdamiesi arčiau Lietuvos mes realistiškiau pažvelgsime į ją ir galėsime pakreipti savo veiklą realistiškesniu keliu. Pažinę Lietuvą mes daugiau jos pasiilgsim, ji mums bus svarbesnė ir mūsų ištautėjimas mažės. Nebebus mūsų visuomenės tikslas turėti puikius namus,

šaunius balius, bet pradėsime ieškoti kilnesnių, gilesnių tikslų ir dėsime savo jėgas į rimtą, greitą, prasmingą darbą.

Kęstutis Girnius savo straipsnyje "Išeivijos Ateitis Jaunimo Perspektyvoje" išvardino kelis prasmingus tikslus, kurie gali būti atsiekti su Lietuvoje esančių lietuvių pagalba: - Lietuvoje buvo gimnazijos ir universitetai, kuriuose norintieji mokėsi, o išeivijoje tėra mažutės lituanistinės mokyklos, o ir dauguma jų tokios, kurios išleidžia savo abiturientus, kai jie nėra sukakę šešiolikos metų. Lietuvoje buvo daug knygų, o čia jų skaičius ribotas ir dauguma šių knygų autorių be talento ir silpnai valdo lietuvių kalbą... jei norėsime, kad jaunimas gerai išmoktų lietuvių kalbą, tai gal po kurio laiko reikės leisti jam vasaros metu važiuoti Lietuvon kalbos ir literatūros studijuoti. Reikės pirkti ten išleistas knygas, nes greit mūsų skaitytojų skaičius taip sumažės, kad nebebus galima daug ką išeivijoje išspausdinti.2)

Sekdama mūsų spaudą ir kai kurių mūsų veikėjų nuomones pastebėjau, kad mes išeivijoje po mažu kaip kokie vėžliai krutame. Daugeliui organizacijų (eina gandai, kad ir VLIKE) pagaliau atėjo į galvą, kad jie negali stovėti kaip stovėjo ir turi būti daromos pakaitos. Bet žvilgtterėjus į dabartį darosi neramu. Ir kyla klausimas ar jau ne per vėlu? Šiuo metu Lietuvoje vyksta daug suvaržymų, pvz. apsilankymų dienos sumažintos ligi 6, lituanistinių kursų dalyvių skaičius sumažintas, sporto išvykos į Lietuvą nutrauktos, o Lietuvos gyventojų poreiškiai stipriau sekami. Gal jau mūsų laikas bendrauti, dirbti pražydėjo. Vienas vedamasis "Akiračiuose" geriau išreiškia mano mintis, negu aš pati sugebėčiau: - Daug vandens ir skausmo nuo to laiko nutekėjo Nemunu. Laikas apdraskė uždangas. Užaugo nauja karta. Pasaulis vėl pradėjo užklysti Lietuvon, o Lietuva - pasaulin. Mes džiaugiamės palaisvėjimu, pažanga, beplyštančia uždanga. Skatinome ryšius su Lietuva, mažiname baimę tautos išlikimu. ...Nežinome pasaulyje kito krašto, kur būtų taip sunku nukeliauti. kuriame

galima sustoti tik viename mieste, po kuri vedžiojama tik penkias dienas... Ar mums neberūpi Lietuva? Kodėl tie, kurie turėjo laiko ir noro rašyti rezoliucijas apie atvažiuojančius pavienius svečius, solistus, mokslininkus, kodėl jie tyli dabar?! Kodėl tie išėivijos vadai, kurie draudė ir smerkė ryšius su Lietuva - kodėl jie tyli dabar, kai ryšius ima drausti ir smerkti Maskva? KODĖL? 3)

NAUDOTI ŠALTINIAI:

1). Bieliauskas, Vytautas. "Išėivijoje po

trisdešimties metų". Paskaita buvo skaitoma Pasaulio Lietuvių Gydytojų suvažiavime gegužės 26 d. Čikagoje. Tekstas išspausdintas "Draugo" kultūriniame priede - Nr. 153 (26) Birželio mėn. 30 d. 1973. pusl. 1 ir 2.

2). Girnius, Kęstutis, K. "Išėivijos Ateities Jaunimo Perspektyvoje" Į Laisvę, Nr. 56 (93) Gruodžio - 1972 pusl. 8 ir 10.

3). Akiračiai, "Kodėl?" 1973 (Birželio) Nr. 6 (50), pusl. 1.

AMERIKONAS AR LIETUVIS?

Jūratė Pažeraitė*]

Antro Pasaulinio Karo metu, virš 80,000 lietuvių buvo priversti palikti savo tėvynę. Nustoję vilties greitai sugrįžti, tarp 1948-1956 m. apie 33,000 jų atkeliavo į Ameriką. Kaip buvo šitie II Pasaulinio Karo lietuviai imigrantai priimti svetimam krašte? Kaip prisitaikė jie prie svetimo krašto gyvenimo? Kokį identitetą turi jų vaikai?

Prieš II karo imigrantus į Ameriką jau buvo atvažiavę kiti lietuviai. Jie išvyko iš Lietuvos prieš I Pasaulinį Karą, kai rusai valdė Lietuvą, o kiti atvyko Lietuvos nepriklausomybės laikais, ieškodami geresnio gyvenimo Amerikoje. Juos tuo laiku amerikoniai labai diskriminavo, nes jie buvo svetimtaučiai, kitokie negu jie, ir ekonominiu atžvilgiu - konkurenciją sukelianti darbo jėga. Šie lietuviai būrėsi kartu į kolonijas, kūrė savo parapijas ir pamažu pritapo prie Amerikos gyvenimo. Supanašėję į amerikonus savo kalba, elgsena, apsirengimu, ir neturėdami žymių fiziologinių skirtumų, jie buvo mažiau diskriminuojami ir turėjo daugiau progų finansiniai prasimušti ir patogiau isikurti.

II Pasaulinio Karo imigrantams atvykus į Ameriką, pritapimo kelias jiems jau buvo ankstyvesnių lietuvių imigrantų praskintas. - "Seni" Amerikos lietuviai juos pasitiko, padėjo ir priėmė į savo kolonijas. Nors buvo nuomonių ir galvosėnų konfliktai, "naujieji" ir "senieji" imigrantai susibūrė grupėse su savaisiais - lietuviais.

Grupės identiteto skirtumai lengvai veda prie konfliktų. Užtat naujieji imigrantai amerikėnų buvo lengvai atskiriami iš kalbos, rūbų, elgesio. Šie lietuviai, Amerikoje svetimi, laikinai turėjo prastus darbus: valytojo, restorano patarnautojo, fabriko darbininko ir pan. Vis dėl to, jiems buvo lengviau pritapti prie naujo gyvenimo negu seniems Amerikos lietuviams, kadangi jų daugumą sudarė subrendę bei energingi žmonės, nusiteikę dirbti. Apie 60 procentų iš jų buvo tarp 14 ir 45 metų amžiaus. Bendras išsilavinimas buvo aukštesnis, nes jų tarpe buvo daug išsimokslinusių

*) Tikrosios narės kandidatės tema skaityta Akademikių Skaučių draugovės Los Angeles skyriuje 1973.XII.2.

žmonių, profesionalų, kurie Lietuvoje turėjo gerą padėtį ir nebūtų keliavę į Ameriką ieškoti geresnio gyvenimo. Užsidirbę pinigų, pramokę kalbą, kai kurie lankė vietines mokyklas, ir gana lengvai perėjo iš prastų darbų į tinkamus darbus savo mokslo lygyje.

Nors dauguma II pokario imigrantų lengvai pritapo, jie vis vien buvo skirtingi nuo amerikonų. Užaugę kitame krašte ir jausdami didelę pareigą savo okupuotai tėvynei, lietuviai laikėsi kartu, kūrė savas organizacijas, puoselėjo savas tradicijas ir kultūrą. Jie sudarė sub-kultūrą Amerikos kultūroje. Be to jie savanoriškai segregavosi. Jie bandė išsilaikyti lietuviais ir neištirti didžiajam Amerikos tautų katilė. Norėdami kiek galimai mažiau bendrauti ar priklausyti nuo amerikonų, jie kūrė savo pramonę ir prekybą savo tautiečių aptarnavimui - valgyklas, krautuvėles, statė lietuviškas bažnyčias, parapijines ir lituanistines mokyklas, sales ir namus.

Bet bendravimas su gyvenamo krašto žmonėmis yra neišvengiamas. Lietuviški bizneliai negalėjo išsilaikyti iš vien lietuvių klientūros. Be gyvenamojo krašto žmonių klientūros ir pinigų, mažumos grupių bizneliai blogiausiai - bankrutuoja, o geriausiai - negali plėstis. Su amerikonais reikėjo bendradarbiauti ir net susidraugauti darbuose, ypatingai siekiant aukštesnių pareigų tarnyboje. Kadangi lietuviai galėjo lengvai integruotis į Amerikos gyvenimą, jiems daugiau nebuvo išorinės diskriminacijos išsilaikyti grupėje ir savanoriškas išsiskyrimas darėsi vis sunkesnis. Nors lietuviai džiaugėsi, kad jų kultūra ar tradicijos galėjo būti viešai iškeliamos amerikonų susipažinimui, jie labai susirūpindavo, kai pasijusdavo apsupti Amerikos kultūros savose kolonijose. Amerikonų ir lietuvių kultūros, gyvenimo būdai neišvengiamai panašėjo.

Šioje kultūros padėtyje auga "naujų" imigrantų vaikai - pirmoji amerikoje gimusi generacija. Jų auklėjimas vyksta dvejose kultūrose: namuose jie yra mokomi lietuviškai kalbėti, susipažįsta su tėvų atsi-

vežtom tradicijom ir raginami pažinti ir mylėti tėvynę, kurios nėra matę. Jie vežami į šeštadienines mokyklas bei įvairias jaunimo organizacijas, kurios tobulina jų lietuvių kalbą bei tėvynės ir lietuviškos kultūros pažinimą. Jie susidraugauja su kitais lietuviukais. Ši aplinka sudaro vaiko lietuviškos plotmės gyvenimą, bet jo negalima skaityti grynai lietuviška kultūra, kadangi svetimoj aplinkoj lietuvių pritapimas ir asimiliacija yra išsiskverbusi Amerikos kultūros apraiškos.

Šis lietuviškos kultūros gyvenimas geriausiu atveju užima tik pusę vaiko gyvenimo. Antroje pusėje vaikai yra auklėjami ir lavinami amerikonų kultūroje. Kasdieninėje mokykloje jie susiranda draugų ir nori priklausyti jų grupėms.

Pirmajai generacijai augant, atsiranda konfliktai dalinant laiką tarp mokslo, karjerų siekimo ir lietuviško organizuoto gyvenimo. Jiems rūpi pasisekimas asmeniškose padėtyje ir kartu sąžinė verčia atlikti iš tėvų paveldėtą pareigą pavergtai tėvynei. Kyla identiteto krizė. Ar jis lietuvis ar amerikonas? Gyvendami dvejose kultūrose, jie turi konfliktų ir dažnai blaškosi. Kai kurie iš jų gyvena sociologų vadinamoje "marginal man" padėtyje. Jie dalį savo laiko praleidžia vienos kultūros aplinkoje, kitą laiką - kitos. Kadangi tos kultūros yra skirtingos, jos nelabai rišasi, ir yra gyvenama vaidinant dvi roles atskirais laikais.

Kita dalis pirmos generacijos visai atmeta tėvų kultūrą. Jie priešinasi nustatytoms "lietuviško lietuviuko" normoms, nustoja dalyvavę lietuvių subūrimuose, kalbėję lietuvių kalba, draugavę su lietuviais, ir rūpinęsi lietuviškomis problemomis. Jie save laiko amerikonais ir visą laiką gyvena amerikoniškoje kultūroje nenorėdami nieko bendro turėti su lietuviais.

Pagal panašių etninių grupių Amerikoje gyvenimo krypties sociologines studijas, atkritusių lietuvių antroji generacija turėtų "sugrįžti". Jie bus pilnai asimiliuoti amerikoniai ir neturės identiteto krizės. Nepasimetę, jie neturės nieko paaukoti norėdami savo kilmės tautinę istoriją pri-

siminti. Jiems bus lengva ja didžiuotis. Dalis iš jų domėsis savo senelių kultūros užrašymu ir išlaikymu. Jie rūpinsis Lietuvos problemomis, kaip amerikoniai gali rūpintis savo protėvių žeme.

Neatkritusieji pirmos generacijos lietuviai bus susidraugavę su kitais lietuviais, su kuriais jie ras bendrą gyvenimo padėtį ir problemas. Identiteto konflikte, jie stengsis savo vaikus išlaikyti dviejose kultūrose. Retai atvykstantys nauji imigrantai iš jų kilmės krašto-Lietuvos - stiprins tautinius ryšius, jausmus ir pareigą okupuotai tėvynei, kuri yra laikoma laisvojo pasaulio lietuvių misija. Šių tėvų antros generacijos asimiliacijos fazė bus atidėta, ir antroji generacija užaugs pergyvendama tą pačią identiteto krizę, kaip ją pergyveno tėvai. Jų dalis gyvens kaip "marginal man", o kita dalis visai atmes lietuvių kultūrą. Sekančios tautiškai išsilaikiusios ge-

neracijos kartos šias fazes su vis rečiau pastebimais "marginal man" lietuvių pavyzdžiais.

NAUDOTI ŠALTINIAI:

1. Handlin, Oscar; "Race and Nationality in American Life", Little, Brown and Company, 1957. Republished Doubleday Anchor Books, Doubleday and Anchor Company, Inc., Garden City, New York, 1957.

2. Horton, Paul B., Chester L. Hunt; "Sociology", McGraw Hill Book Company, Third Edition, 1972.

3. Koncius, Dr. Joseph B. "History of Lithuania", Lithuanian Catholic Press, Chicago.

4. Rose, Peter I., "They and We, Racial and Ethnic Relations in the United States", Random House, New York, 1968.

KODĖL LIETUVOS KARIUOMENĖ NEPASIPRIEŠINO RUSAMS?

Irena Seibutytė*]

Vyko didelis bruzdėjimas anksti birželio 14-tą dieną 1940 metais Lietuvos miestuose ir kaimuose. Sunkvežimiai, sustodami prie sodybų, ėmė su savim "liaudies priešus". Žmonės nesuprato kas darėsi, nes buvo staigiai užpulti ir tik vėliau suvokė, kad čia rusai, atriedėję iš rytų, nori atsi-kratyti visų Lietuvą karštai mylinčių žmonių: nesvarbu ar turtuolių ar paprastų darbininkų. Žmonės pradėjo slėptis. Kitiems tai nepasisekė ir jie buvo suimti. Rusų tankai užėmė Vilnių, Kauną ir pagaliau visą Lietuvą. Komunistai tada pradėjo Lietuvos sovietizaciją.

Kaip ši tragedija galėjo taip įvykti? Kaip galėjo būti žmonės taip staigiai užpulti be jokio kariuomenės pasipriešinimo? Ar Lietuvos vyriausybė nepagalvojo, kad tai gali įvykti? Ar kariuomenė nebuvo pasiruošusi? Kaip Lietuva galėjo leistis rusų okupuojama?

Atrodo, kad čia įvyko koks tai nesusi-pratimas. Respublikos prezidentas Antanas Smetona savo birželio 15-tos dienos

*) Tikrosios narės kandidatės tema skaityta Akademikų Skaučių Draugovės Čikagos skyriuje 1973.IX.10.

įvykių Lietuvoje atsiminimuose save teisi-
na. Jis jau kelis metus tvarkė Lietuvos
reikalus taip, kaip norėjo, o kai vyriausy-
bės ir kariuomenės vadovybės nariai pa-
reikšdavo kitą nuomonę apie lietuvių prie-
šinimąsi rusams, A. Smetona su jų nuomo-
nėmis nesiskaitė. Iki pat 1940 metų birželio
15-tos dienos Respublikos prezidentas ne-
buvo padaręs jokių sprendimų nei įsaky-
nių, kurie paruoštų kraštą tokiam galimam
įvykiui.

Prezidentas Smetona kaltina generolą
Stasį Raštikį, kad jis labai lengvai pataręs
"sutikti su visais Maskvos reikalavimais".
Generolas Raštikis atsako, kad tai netiesa:
jam labai skaudėjo širdis pripažįstant, kad
ginkluotas pasipriešinimas nėra galimas,
nes prezidento parinktas kariuomenės
vadas generolas Vincas Vitkauskas buvo ją
išardęs ir pats prezidentas dėl šios prie-
žasties negalėjo duoti įsakymo priešintis.

Prezidentas taip pat abejojo ar kariuo-
menė būtų įvykdžiusi jo įsakymą priešintis
jei jis būtų tokį įsakymą davęs. Raštikis
rašo, kad Antanas Smetona neturėjo jokio
pagrindo taip galvoti, nes kariuomenė būtų
visus įsakymus įvykdžiusi.

A. Smetona kaltina ministrus pirminin-
kus Joną Černių ir Antaną Merkį ir ka-
riuomenės vadus gen. V. Vitkauską ir St.
Raštikį, kad jie neparuošė kariuomenės
apsigynimui. St. Raštikis pats patvirtino
apsigynimo planus ir juos prezidentui
Smetonai parodė. Tie planai buvo kariuo-
menės patikrinti karo pratybose. Raštikis
buvo taip pat paruošęs evakuacijos planą.
Bet gen. Raštikis buvo iš pareigų atleistas
kuomet prezidentas kariuomenės vadu pa-
skyrė gen. V. Vitkauską. A. Smetona pats
sakė, kad buvo visokių reikalų, kurie turė-
jo būti pirmiausiai atlikti ir šis pagrindinis
reikalas buvo vis atidėliojamas. Atrodo,
kad niekas rimtai kariuomenės neruošė
sutikti šiuos grasiuosius įvykius, tik pati vy-
riausybė vis abejojo ar galės pasipriešinti
rusų kariuomenei ir ar ji pati galės pasi-
traukti pavojui atsiradus.

Gen. St. Raštikis sako, kad 1939 metais
jis buvo įtikinęs prezidentą, kad reikia

ruošti mobilizacijai, tačiau mobilizacija
būtų sustiprinusi konfliktą, nes rusų bazės
jau buvo Lietuvoje. Gen. Raštikio nuomo-
ne, tačiau, nebuvo per sunku kariuomenę
iš lėto stiprinti ir tą reikėjo tuomet pada-
ryti. Bet kaip tyčia, kariuomenei buvo
atimti ginklai ir ji pati buvo nusiųsta į arti-
lerijos šaudyklas, kaip tai daryta ramiu
taikos metu. Kariuomenės vadovybės na-
riai žinojo apie tai ir jie turėjo žinoti, kad
kalbos nepadės: reikėjo ką nors tuojuo da-
ryti. Bet reikalas jau buvo pavėluotas.

Prezidentas A. Smetona juk pats pasi-
rašė įstatymą, kuris leido jam duoti įsaky-
mą kariuomenės vadui pradėti karo veiks-
mus be jokio vyriausybės sutikimo. Taigi,
jei gen. V. Vitkauskas būtų pasipriešinęs
prezidento įsakymui, A. Smetona vistiek
galėjo duoti įsakymą kariauti ir galėjo pa-
keisti kariuomenės vadą. Bet tai nebuvo
padaryta, nes prezidentas buvo įsitikinęs,
kad pasipriešinimui niekas nebuvo paruoš-
ta ir pats dar galvojo, kad rusų grėsmė pati
susitvarkys ir lengvai praeis.

Šitoje padėtyje kariuomenės vadovybė
turėjo pati imtis iniciatyvos stiprinti ir
ruošti kariuomenę. Tada birželio 15-tos
dienos įvykiams būtų buvę pasiruošta ir
kraštas būtų buvęs gerai informuotas.

Reikia, tačiau, klausti, ar Lietuvos ka-
riuomenė galėjo viena prieš rusus kariau-
ti? Be pagalbos Lietuva kariauti prieš ru-
sus negalėjo, nes ji buvo per maža ir žmo-
nės būtų daug daugiau nukentėję. Bet ka-
riaudama prieš rusus Lietuva būtų paro-
džiusi protestą prieš okupaciją. Tai paro-
dytų pasauliui, kad Lietuva brangino
laisvę ir ją gynė.

NAUDOTI ŠALTINIAI:

Daugirdaitė-Sruogienė, "Lietuvos Istori-
ja", TERRA, Chicago, Illinois.

Jonynienė, Sofija, "Baisusis Birželis", Kul-
tūros Fondas, Chicago, Illinois, 1964.

Raštikis, Stasys, "Kovose Dėl Lietuvos", II
tomas, Lietuvių Dienos, Los Angeles,
California, 1957.

Skautės akademikės LSS Jubiliejinės Sesių stovyklos vadovės su svečiais. Iš k. į d.: fil. s. D. Eidukienė, Anglijos atstovė j.v.s. J. Maslauskas, fil. I. Alksnienė,

St. Catherines, Ont. atstovė ps. A. Šetikas, s. J. Krutulienė, skautijos pirmūnė v.s. P. Jurgėla, t. n. ps. D. Korzonienė.

Foto V. Kizlaičio

JUBILIEJINĖ STOVYKLA

Skautų gyvenime stovykla yra pats iškiliasis metinis įvykis. Visus metus yra jam ruošiamasi, rūpinamasi, planuojama. Atsakomingi vadovai pergyvena programos sunkumus, vadovų trūkumą, ūkio ruošos ir lėšų klausimus. Stovyklos dalyviai viltingai laukia progos naujiems pergyvenimams, naujoms pažintims užmegzti, senas atnaujinti. 1973 metų LSS 55-to jubiliejaus stovykla įvyko rugpiūčio 19-28 dienomis amerikiečių skautų stovyklavietėje. Kaip ji pasisekė, ko buvo tikėtasi ir ko sulaukta vaizduoja sekantys rašiniai iš stovyklautojos ir iš vadovės taško.

STOVYKLAUTOJA: Danutė Bruškytė*)

Atrodo, kad tik savaitė praėjo po Jubiliejinės stovyklos, bet iš tikrųjų prabėgo jau mėnuo. Ilgai laukėme šios stovyklos: tai proga susipažinti su kitų miestų skautais ir atnaujinti pažintis su senais draugais. Atvažiavome į Beaumont, Ohio nutarę, kad čia linksmai praleisime dešimtį dienų.

1973 Jubiliejinė stovykla buvo padalinta į keturias pastovykles: Bendriją, Seseriją, Broliją ir Akademiją. Visos stovyklos viršininkas buvo Antanas Saulaitis, Brolijai ir Seserijai vadovavo šių šakų vyriausi skautininkai - Petras Molis ir Lilė Milukienė, o akademikams Valentinas Varnas. Kiekviena pastovyklė buvo padalinta į atskirus rajonus. Pvz., Seserija į paukštyčių, skaučių, vyresnių skaučių ir skautininkių. Kiekvienas rajonas turėjo atskirą vadiją. Tai galite įsivaizduoti, kiek suvažiavo vadovų!

Parinkta stovyklavietė buvo labai graži, tik nepaprastai didelė. Ežerų skaičius, pušynų grožis ir atstumų didumas nuolat stebino stovyklautojus. Nežinau, ar kuris iš jų spėjo apeiti visą stovyklavietę, nes

atstumas tik tarp vyresnių skaučių rajono ir valgyklos buvo virš mylios. Jau ir čia pavargsta kojos, o kai dar reikia eiti į kitus rajonus, tai tikrai įsitikini, kad greitai kojos visai nebejudės. Jautėmės lyg išskylavome kas dieną.

Galiu tik apibendrinti vyresnių skaučių rajono programą, nes ten stovyklavau. Čia gyveno apie 160 vyr. skaučių ir kandidačių. Programa buvo rimtesnio pobūdžio. Kiekviena vyresnė skautė turėjo progos išmokti kokį nors rankdarbį tautodailės valandų metu. Skautė galėjo pasirinkti virvių pynimą (macrame), audimą, paveikslukų darymą iš šiaudų ir vario, molio dirbinius ir kt. rankdarbius. Be tautodailės darbėlių buvo dar ir įdomių paskaitų, smagių laužų ir vakaronių su skautais vyčiais.

Sunku būtų įvertinti 1973 Jubiliejinę stovyklą, nes tos dešimts dienų praslinko, pralėkė, o liko tiek daug išpūdžių. Pirmiausiai, buvo gerai, kad stovyklautojai turėjo progą susipažinti su skautais iš kitų miestų. Atsisveikindami visi juokavo, kad susitiks VI Tautinėje stovykloje.

- Kur tas posėdis? Aš atėjau vadovauti! Tai buvo ne tik mėgiamiausias ir labiausiai girdimas posakis, bet gal net ir tinkamiausias Jubiliejinės stovyklos apibūdinimas. Visą pirmą savaitę buvo šaukiami posėdžiai. Pirmą rajonų, tada pastovyklių, vėliau bendrijos ir vėl nuo pradžios. Pasaka be galo, o stovyklautojai tuo tarpu lieka be vadovų ir gali patys susirasti sau užsiėmimą. Po kiek laiko vis mažiau ir mažiau girdėjome apie tuos posėdžius. Gal jie nebeįvykdavo, o gal vadovai jau juose nebesilankydavo.

Savaitgalį suvažiavo daug svarbių svečių. Tai, žinoma, prasidėjo ir paradai. Šeš-

*) Akademikių skaučių draugovės Čikagos sk. narė.

tadienį vakare žygiavome rajonais, o sekmadienį - stovyklavietėmis. Tačiau šie paradai ne per ilgai užsitęsė.

Stovyklautojai parsivežė įvairius išpūdžius namo. Vieni buvo įsitikinę į tokią masinę stovyklą daugiau nebevažiuoti, kiti vis kartojo, kad niekada nėra dalyvavę tokioje smagioje stovykloje.

Stovykla užsibaigė. Tik prisiminimai mums beliko. Ar šie prisiminimai malonūs ir linksmi, ar jie pilni nusivylimo, dabar jau nėra svarbu. Tačiau mus visus jungia viena bendra mintis - mes dalyvavome 1973 metų Jubiliejinėje stovykloje ir vėl susitiksime VI Tautinėje stovykloje 1978!

VADOVĖ: Rima Skorubskaitė*)

Šie metai buvo L.S.S. jubiliejiniai metai, Ohio valstijoje įvyko visos Sąjungos Jubiliejinė Stovykla, bet dar be jos, kaip ir kiekvienais metais, vyko ir tuntu stovyklos. Šie metai Čikagos skautams buvo ypatingi dar tuo, kad pirmą kartą tuntu stovyklą aukščiausiom pareigom buvo paskirti tuose tuntuose užaugę studentai: "Kernavės" viršininkė ps. tn. Danutė Bruškytė, "Lituanicos" skautų pastovyklės viršininkai ps. senj. Gintaras Plačas ir ps. senj. Raimundas Strikas, "Nerijos" viršininkės pavaduotoja gint. vyr. valt. Ramunė Kazėnaitė, ir "Aušros Vartų" viršininkė aš pati. Nors galiu būti ir klaidingai suprasta, jokia būdu negaliu nutylėti, kad pirmoji, kuri išdrįso tokį eksperimentą vykdyti, buvo "Aušros Vartų" tuntu tuntiškė v.s. A. Namikienė.

Rako stovyklavietė metai iš metų buvo vis pristatoma, gerinama, tobulinama. Vadovų ir tėvų pastangomis ir darbu "dygo" nauji pastatai - išvietės, prausyklos, virtuvės, menės-pastogės - retėjo ir švarėjo miškas, vis aiškiau išsivažinėjo keliai, išsismynė takeliai. Visa tai įvyko po ilgo ir daugelio žmonių planavimo ir darbo. Šioje stovyklavietėje ir stovyklos programa, dienvartarkė, tradicijos, metai iš metų išsivystė, nusistovėjo. Nežiūrint vadovų pastangų į stovyklų programas įnešti ką nors naujo,

ką nors kito, stovyklos kas met pasidarė labai panašios - kiekvienais metais tas pats brolis ateidavo iš "Lituanicos" mokyti maitavimo, kiekvienais metais žinojai, kad visi tėveliai priveš savaitgalį lauktuvių; kiekvienais metais paskutinį penktadienį galėdavai išlaikyti bent aštuonių specialybių egzaminus ir t.t.

t.n. Rima Skorubskaitė šio rašinio autorė.

Foto M. Griauzdės

Tur būt, kiekvienas jaunas stovyklos vadovas yra ne kartą pagalvojęs, kokios stovyklos jisai norėtų, kokia būtų ideali stovykla. Prisimindama, kaip liūdna man būdavo matant medžius retėjant, kelius platėjant, visada galvodavau, kad juo primityvesnė stovykla, tuo ji turi būti idomesnė, geresnė. Kokia nuostabi, neužmirštama turėtų būti stovykla giliam miške, be jokių iš anksto pastatytų įrengimų! Viską reikėtų pačiom pasistatyti, išsikasti, išsivirti - grįžtumėm tikros skautės, mokančios ir primityviausiose sąlygose gyventi. Jeigu kada nors būsiu viršininkė, tai tokia bus mano stovykla.

Sutikus būti stovyklos viršininke, mane apėmė ir baimė ir džiaugsmas. Iš vienos

*) Akademikių skaučių draugovės Čikagos sk. narė.

pusės, galvojau ar sugebėsiu paruošti įdomią programą, ar pajėgsiu tvarką palaikyti? Iš kitos pusės, žinoma, džiaugiaus, kad galėsiu pasistengti įvykdyti tokią stovyklą apie kurią visada svajojau. Bet kai pradėjau rimtai ruoštis, pamačiau, kad toji išsvajota stovykla gali ir likti tik svajone... Tokiam dideliame skaičiui stovyklautojų ūkinis aprūpinimas ir higieniški reikalavimai jau savaime nustato galimybių ribas kurių, deja, negalima peržengti. Ilgai nelūdėjau - stovyklauti primityvioj stovykloj būtų labai smagu, bet viršininke būti, ačiū ne!

Taigi, kokia norėčiau, kad būtų mano vadovaujama stovykla? Koks tos stovyklos tikslas? Iš pradžių man atrodė svarbiausia skautėm duoti naujų žinių - išmokyti ką nors naujo apie skautavimą gamtoje. Ir dabar sutinku, kad tai yra svarbu, tačiau pagrindinis tikslas išsivystė kitoks. Iš skaučių įstatų paėmiau ketvirtą: "skautė draugė savo artimui ir sesuo kitai skautei". Nors gera išmokyti rišti mazgus, topografiją, stovykloje skautė pirmiausiai išmoksta sugyventi su kitais žmonėmis, prie jų prisitaikyti, jiems padėti, su jais dirbti, ir tuo pačiu ji suvokia, kad visa tai gali būti ne savo norų išsižadėjimas, o didelis džiaugsmas. Stovykloje skautė turi išmokyti, kad skautavimas nėra vien pasisėmimas iš kitų skaučių sugebėjimų, žinių ir patyrimo, o pačios prisidėjimas prie bendro gyvenimo ir patirčių pasikeitimo. Norėjau, kad skautės į mane žiūrėtų jokiū būdu ne kaip į viršininę, bet kaip į vyresnę sesę kartu stovyklaujančią, kartu besimokančią. Man atrodo, kad stovyklai yra svarbiausia ta bendra sugyvenimo nuotaika visą stovyklą surišanti į vieną šeimą, kurioje kiekviena narė yra su savo idėja, savo mintimis, savo iniciatyva; kurioje skautė pati be vadovių paraginimo pradeda darbą - įvykdymu - pati jį įvykdo ir be vadovių įsakymo jį užbaigia; kurioje asmenišką atsakomybę, savarankiškumą jausmas jungiasi į bendrą stovyklos tvarką.

Ar galima tokį tikslą įvykdyti? Ar yra įmanoma šitoje dvasioje išlaikyti stovykli-

nę tvarką? Prieš pradėdant stovyklauti pasiryžau tvirtai siekti to tikslo, nors ir tikėdamasi susilaukti daug kliūčių. Turiu prisipažinti, kad buvau neteisinga skaučių atžvilgiu: tikėjausi, kad jos sunkiai supras, kiek daug džiaugsmo turėtų atnešti bendras, aktyvus stovyklavimas, kalbėjimas viena kalba - lietuviškai.

Daugybę kartų buvau maloniai nustebinta skaučių entuziazmu, jų dideliu noru aktyviai stovyklauti, ir daug ko pati iš jų pasimokiau. Pirmosios stovyklos dienos, žinoma, buvo pačios sunkiausios. Nepasitikėjau savimi, o skautės nežinojo ko vadovės iš jų laukia. Kai pripratome prie stovyklos tvarkos, viskas pasikeitė. Skautės, kurios iš pradžių bandė su mumis kalbėti angliškai, pradėjo vis daugiau ir daugiau maišyti lietuviškų žodžių kalbėdamos tarp savęs. Kelis kartus net išgirdom vieną kitai primenant "Kalbėk lietuviškai!" Skautės iš karto pamatė, kad nuo jų priklauso ar stovykla pavyks, ar ji bus smagi. Beveik kas valandą prisistatydavo kokia stovyklautoja klausdama ar ji gali prie laužo padėti, ar reikia ką nors atnešti. O atsakomybės, savarankiškumo pajautos jos greitai ir lengvai išmoko ir jo nesikratė, nors kartais ir nevisai išeidavo kaip turėjo būti. Pavyzdžiui, kai po didžiojo savaitgalio svečiai išvažiavo namo, skautės nuėjo žaidimus žaisti, o aš miegot. Pasirodo, skambino "Lituanicos" viršininkas. Budinti skiltis atsakė telefoną ir jam paaiškino, "Rima dabar miega. Aš nenorėčiau jos žadinti". Manau, kad ir mano mama su didesniu autoritetu nebūtų tą patį pasakius.

Man pačiai labai sunku vertinti stovyklos pasisekimą ar nepasisekimą. Jaunos vadovės aiškiai turi daugiau įtakos skautėm negu vyresnės, nes jų nuoširdžiau klauso. Atrodo, kad skautės pačios pajunta didesnę atsakomybę jausmą kai joms vadovauja jaunos vadovės ("one of us"), jos noriau imasi stovyklos darbų, aktyviau juose dalyvauja. Galiu tik spėti kiek mes sugebėjom joms duoti. Vieną žinau, kad mes vadovės iš skaučių gavom su kaupu, su dideliu kaupu.

LIETAUS RAUDA

Nuo lango ridenasi lietaus lašai
ir nosį prispaudęs
šešerių metų vaikelis - galvoja,
ką dabar darysiu?

Nuo lango ridenasi lietaus lašai
ir nosį prispaudęs
dvylikos metų vaikas - galvoja,
ką dabar darysiu?

Nuo lango ridenasi lietaus lašai
ir jaunuolis atsistojęs
paragavęs meilės - galvoja,
ką dabar darysiu?

Nuo lango ridenasi lietaus lašai
ir tėvas atsistojęs
prisimindamas - galvoja,
nežinodamas, vis tiek darau.

Nuo kapo ridenasi lietaus lašai
ir šeima aplink sustojus,
raudodama galvoja,
ką dabar darysime?

Šv. Jurgio sueigos metu fil. Vladui Žukauskui skautininko kaklaraištį užriša fil. Aleksas Karaliūnas.

Foto G. Plačo

Algis Ratnikas (1973)
Dearborn, Michigan

AS GYVENU

Aš gyvenu. Man to gana.
 Kvėpuoju ora,
 permirkusi dūmų debesiu.
 Aš jaučiu
 Ateinančią naktį,
 peraustą apsiblaususiom žvaigždėm.

Aš vartausi
 Ant nuskustų pageltusių kalvų
 auksiniuos vakaruos.
 Šaukiu, rėkiu,
 Kai įkyrios blusos kvėpavimas
 virpina mano klausą.
 O rasa
 pamažu tiesia
 Savo šlapią apklotą
 Ant mano krūtinės.

Aš šnabždu
 Vaikščiojantiems grabams,
 Ir aš pagriebsiu jų
 kasdienines rankas
 Ir sušuksiu
 tiesiai į jų ausis:
 Aš Gyvenu. Man to gana!
 Vydūnas Tumas (1973)
 Los Angeles

VILTIS

Slaptašešėlis oras
 nušienavo šviesos pluoštus,
 Kol saulė pasidarė
 lyg juoda anglis.

Aš kritau. Pakėlęs galvą pažiūrėjau
 Ir troškau
 pamatyti vandenu dvarus
 Pakeitusius pilkų pelenu spalvą
 Į azurinę žalią.

Skersai dangų tolimas
 Dulkėtu fabriku traškėjimas
 Skelbia, kad ši, - tai darbo diena.
 Autobusu vairuotojai,
 Studentai,
 Darbininkai
 Žygiuoja ir stojasi į jiems
 paskirtas vieteles.
 Gi saulė,
 Rikiuojama laiko laikrodžio,
 Dažosi rudai, ir
 mastydama pamažu sudegs.

Medžiai išreiškė savo mintis siluetais.
 Jie stovi ant žemės, apsupti
 augalinio mintyjimo.

O aš.
 Verkiu ir
 kantriai laukiu savo valandos,
 vildamasis, tikėdamasis
 didžiulės dovanos --
 stebuklingojo ženkle.
 Vydūnas Tumas (1973)
 Los Angeles

Aš nežinau ką reiškia mėnesienos šaltas žvilgsnis.
 Žvaigždynų linksmi mieganti simfonija
 Nepaliečia jausmų gelmės.
 - Vistiek man nuostabu,
 Nors jau esu be tu,
 Iliuzijų, ir geidulių
 Kurie seniau negailestingai valdė.
 Šią naktį aš valdovas.

Valdovas maišaties, kurią vadiname pasauliu.
 Šešėlių rakto sargas serga
 Mus epideminės proporcijos liga
 - Gyvenimu mes prasimanėm jį vadinti.

Nebekovojame šioj aimanų gamykloj,
 Nebandom test rapsodijos krauju ir ašaromis užrašytos.
 Drobė balta; tuščia ir be dažų,
 Nepaliesta, pastangų dėmėm nenulieta
 Stebi paniekos akim.
 Kaltina ir griaužia
 Kolektyvaus žmogaus palaužta siela.

Valdovas aš savu minčių.
 Palenkęs geismą, troškuli ir alkį
 - Vieškelį stebiu šią naktį;
 Tą tylų, juodą kaspinę minčių
 Paslėptą kaip auksą.
 Ir nedrebu, nors šalta.
 Tuo vienišu keliu einu:
 Atminty šviesa balta
 Ir šilta širdyje
 Pajutus kraujo taktą.

Einu plačiu ir dykumoj paskendusiu keliu -
 Tolima aušrinė.
 Ir kyla abejonė.
 Lydes tyla ir vienuma
 - O amžinoj nakty, aidai aidės...
 Ir nuovargis,
 Kaip aš pranyks.

/ Igis Lapšys
 Detroitas

DISKUSINĖS MINTYS APIE MENĄ

Viliją Eivaitę

Gamtos vaizdai, portretai, natur mortas (still life) arba realistiniai gyvenimo atvaizdavimai yra tokie meno kūriniai, kurie yra tučtuojaus suprantami žmogui. Jis prisimena jaunystės dienas, mylimąsias vietas, senus draugus ir kasdieninius daiktus. Bet meno samprota šitam pačiam žmogui išblunka žiūrint abstraktiškus kūrinius. Jis negali suprasti kokį tikslą turi juoda linija raudonam pagrinde, arba kodėl pažengęs menininkas piešia vaikiškus vaizdus ant drobės. Žmogus pasimeta, nes šitoks menas jam nėra suprantamas. Jisai nenori pripažinti, kad toks menas gali būti vertingas.

Moderniškas menas neturi jokio santykio su realistiniu menu ir tokio santykio nereikia ieškoti. Moderniškojo arba abstraktinio meno tikslas yra visai kitoks. Toks menas skęsta struktūroj. Jis rūpinasi jos reikalais ir jos sprendimais. Čia spalva yra svarbi savo iliuzijomis ir jausmais, kuriuos ji iššaukia. Objektų forma, jų balansavimas ir jų harmonija yra taip pat labai svarbūs.

Šio trumpo rašinio apimtyje norėčiau Jums įrodyti, kad kiekvienas pripažintas menas turi savo vertę tame, kad jam pasiseka pabrėžti vieną ar kitą meno elementą - ar tai bebūtų spalva ar forma.

Pradėkime nuo visiem žinomo šešiolikto amžiaus renesanso meisterio Leonardo da Vinci paveikslo, Paskutinė Vakariene (The Last Supper). Tai yra grynas realistinis atvaizdavimas Kristaus ir apaštalų. Matom, kad jie laužia duoną ir geria vyną. Čia viskas vyksta Kristui tariant "Vienas iš jūsų mane išduosite!" Šie žodžiai iššaukia apaštalų judesius ir jų veidų išraiškas. Matom jų išgastį, susirūpinimą ir lengvai atspėjimą Kristaus išdaviką Judą, kuris laiko tarp pirštų pinigų maišelį. Kiekvienas apaštalas yra skirtingas, turi savo individualumą ir asmenybę.

Dabar pažiūrėkime į paveikslo struktūrą. Lubų ir sienų kompozicija veda akį į patį vidurį, kur sėdi paveikslo centrinis žmogus. Taip pat Kristų akcentuoja architektūrinis pedimentas, Kristaus padėtis yra trikampyje: atrodo, kad apaštalai traukiasi tolyn. Tuo pačiu momentu apaštalų rankų ir kojų judesiai rodo į Kristų. Mes nepastebim apaštalų po vieną ar neatskiriamos jų masės, bet matom keturias skirtingas grupes po tris apaštalus.

Praleidę kelis šimtmečius sustokim prie Vincent van Gogh. Kur Da Vinci aiškiai atvaizdavo kitų jausmus, Van Gogh tikslas buvo savo jausmų atvaizdavime. Jis tikėjo, kad ankstyvesni ir jo gyvenamo laiko stiliai nedavė menininkui pakankamai laisvės savo išsireiškimui. Jis mėgo piešti gamtos vaizdus, bet šie vaizdai nebuvo nupiešti lyg būtų realistiškos fotografijos, kaip pirmiau, bet atvirkščiai: jo paveikslo buvo pilni judesių ir nerimo. Paimkime jo Wheat Field and Cypress Trees, šis kviečių laukas atrodo kaip audringa jūra, medžiai kaip liepsnos, ir kalnai ir debesys tuo pačiu judesiu susilieja beveik į vieną. Kiekvienas teptuko brūkštelėjimas atvaizduoja dailininko vidaus neramumą, o ne realistišką gamtą. Kaip jis matė ir jautė gamtą, taip jis ją vaizdavo. Spalva buvo pagrindinis elementas jo mene. Šitokia "rašysena" Leonardo laiku būtų buvusi neįmanoma.

Šiais metais mirė garsusis menininkas Pablo Picasso, kuris susilaukė pasaulinio pripažinimo dar būdamas gyvas. Vienu tarpu Picasso mene vyravo ne spalvos, kaip pas van Gogh, ar žmogaus asmenybė ir vidinis pergyvenimas, kaip pas da Vinci, bet vyravo forma, struktūra. Geometrinės formos atvaizdavo žmones, gamtą, natur mortą. Jo mene buvo cilindriai, rutuliai, konusai ir kūbai.

Ambroise Vollard paveiksle Picasso iškreipia vieno geriausio savo draugų figūrą.

Čikagos skautų Kaziuko Mugės metu akademikų kavinėje sesės linksmina susirinkusius svečius.

Foto M. Griauzdės

Ji pasidaro kampuota, bet žmogaus proporcija nepasikeičia ir veido bei kūno bruožus galima aiškiai atskirti nuo geometrijos formų.

Tai buvo nauja technika, kuri realistinį vaizdą sėkmingai iškreipė geometriškai, bet visiškai nenuslėpdama pradinio vaizdo.

Matėm meną, kuris atvaizduoja mums pažįstamus vaizdus, pvz. gamtą ir portretus. Tai yra pritaikytos ir realios temos, arba objektyvus menas. Bet naujas meno stilius vadinamas "non-objectivity" neseniai sudomino daug menininkų. Šitoks menas buvo tikras šaukimas, nes buvo vartojamos vien laisvos formos, kurios nieko gyvenime nereprezentuoja ar nesimbolizuoja. Ir šaukimas buvo toks, kad reikėjo sukurti kokį nors ryšį tarp šitokių laisvų formų - tokį ryšį, kuris duoda pilnybę ir kuris praturtina formų reikšmę.

Sėkmingas šio meno atstovas buvo Wassily Kandinsky. Jo Juodas Ratas (The Black Circle 1924 m.) nevaizduoja gamtos, portreto ar natur morto. Matome dvi formas - viena yra juodas ratas viršuj ir antra yra aštri kampuota masė apačioj. Kaip ir da Vinci apaštalai traukiasi tolyn ir'liejasi kartu, taip ir čia tas ratas ir masė, nors labai skirtingi, vistiek liejasi į vienybę. Šitas stačiakampis veda akį pirmiausia nuo vienos formos iki kitos - jis yra kaip tiltas, kuris jungia abi formas. Be to, geltonas ratas formas sujungia, nes forma yra pakartojama ir yra permatoma. Šis paveikslas yra sėkmingas dėl to, kad parodo bendrą sąryšį tarp visai skirtingų formų. Jis yra estetiškai malonus ir nemanau, kad kas nors galėtų pasakyti, kad šis paveikslas savo formom vargina akis.

Dar vienas moderniojo meno stilius, kuris yra sunkiai suprantamas, vadinasi "Optical Art". Šis menas perduoda akiai kokią nors specifinę iliuziją. Pavyzdžiui, dabartinis menininkas Josef Albers kuria spalvingas iliuzijas, kurios nevaizduoja realistiškų objektų, bet jo paties kūriniai. Nors juose nėra reikšmės ar simbolizavimo, J. Albers menas yra vertingas tuo, kad sėkmingai perduoda tą, ką dailininkas nori. Albers *STUDY FOR AN EARLY DIARY* (1955 m.) perduoda mums erdvės iliuziją. Tos keturkampės formos skirtingom šiltom ir šaltom spalvom juda ir kraštai atrodo, nors jie yra aiškūs, labai neaiškiai. Paveikslas pasidaro lyg būtų dėžė: mėlynas keturkampis gali mums būti arčiausias ar tolimiausias objektas, ir taip pat keturkampiai keičiasi į neketurkampines formas.

Prie kiekvieno modernaus meno darbo reikia sustoti ir pagalvoti. Reikia ieškoti ryšių tarp formų ar spalvų ir rasti jų perduodamą efektą. Moderniame mene nereikia ieškoti gilos reikšmės ar realistinio vaizdavimo. Jei menas nėra pilnai suprantamas, tai dar nereikia, kad jis užsitar nauja peikimo. Žinoma, ne visi meno kūriniai yra geri ir vertingi. Taip, kaip ir ne visa per amžius sukurta muzika ar literatūra buvo ir yra vertinga.

Ilgą laiką Picasso kubinė technika nebuvo suprantama, lygiai kaip dabar modernus menas yra ne visiems suprantamas. Atsakydamas kritikams, Picasso nurodė, kad "Nieko nereikia, kad kubinis stilius ilgą laiką nebuvo suprantamas. Aš angliškai neskaitau. Man angliška knyga yra todėl tuščia ir be reikšmės. Bet tai nereikia,

kad anglų kalba neegzistuoja ir negaliu kito žmogaus kaltinti, bet tikrai save, jei aš nesuprantu to, ko aš neišmanau". Šis Picasso atsakymas tinka visiems, kurie peikia meną, ypač modernų ir jo dailininkus. Kaip ir visose gyvenimo srityse ir studijose, menas reikalauja šiek tiek išmanymo, pripažinimo, kartu ir konstruktyvios kritikos.

NAUDOTI ŠALTINIAI:

Elsen, Albert E., *Purposes of Art*, New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc. 1967.

Feldman, Edmund Burke, *Varieties of Visual Experience*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc. and New York: Harry N. Abrams, Inc., Second Edition, 1970.

Glatkauskas, Algis, "Kas yra Menas ir Menininkas", *Laiškai Lietuviams*, XXIII, p. 349.

Herlitas, A., *Angliškai-Lietuviškas Žodynas*, Klaipėda: Spaudė akcinė "Ryto" bendrovės spaustuvė, 1931.

Janson, H. W., *History of Art*, New Jersey: Prentice-Hall, Inc. and New York: Harry N. Abrams, Inc., 1969.

Rickey, George, *Constructivism: Origins and Evolution*, New York: George Braziller, Inc., 1969.

Weismann, Donald L., *The Visual Arts as Human Experience*, New Jersey: Prentice Hall, Inc., 1970.

LIETUVIAI MENININKAI PARYŽIUJE

Indrė Lukaitė

Prancūzija ir ypač Paryžius visais laikais buvo žymūs, kaip menininkų buveinė. Ten spietėsi iš visų kraštų dailininkai, skulptoriai ir kitokie meno atstovai, norėdami patekti į jau žinomas ir garsias meno mokyklas.

Lankydami Paryžiaus mokyklas, jie išgydavo ne tik prestižą, bet susitikdami ir bendraudami su kitais menininkais jie pajusdavo to laiko dvasią ir meno pulsą. Daugelis meno krypčių prasidėjo Paryžiuje ir pasklido po pasaulį. Ten gimė fauvizmas, ekspresionizmas, surrealizmas ir kitokios meno kryptys.

Modernusis menas yra toks platus, kad sunku keliais žodžiais jį aprašyti. Modernaus menininko kūryba priklauso nuo jo inteligencijos, jautrumo aplinkai ir technikos.

Šios visos ypatybės išplaukia iš menininko supratimo ir temperamento, o forma, kurią jis pasirenka, iš palinkimo ir domėjimosi dalykais, kurie yra artimi jo širdžiai. Menininkas kuria ne dėl to, kad parodytų ką jis mato, bet kad matomas gyvenimas pastumia jį kurti. Moderniajame mene daugiau yra atkuriamos menininko mintys ir išpūdžiai, negu gyva forma.

Menininkas kuria, nes kitaip negali savęs išreikšti. Jo kūryba reikalauja stiprios koncentracijos, valios, talento ir pasiaukojimo. Tik suradęs savitą meninę išraišką ir techniką, menininkas išsiskiria iš kitų tarpo, pasidaro žinomas ir vertinamas.

Kaip senais, taip ir dabartinais laikais Paryžius yra pilnas užsieniečių, o patys prancūzai sudaro vos 50% menininkų.

Tokioj daugybėj ir lietuviai turi originalių, išsiskiriančių ir prancūzų meno kritikų aukštai vertinamų menininkų.

Paryžiuje savo charakteringa ir labai skirtinga ir savotiška technika išsiskiria lietuvių tarpe gerai žinomas dailininkas Vytautas Kasiulis. Meno jis pradėjo mokytis dar Lietuvoje, vėliau studijas tęsė Vo-

kietijoje, o dabar gyvena Paryžiuje paskendęs tapyboje ir litografijose. Jo paveikslai yra paplitę ne tik Prancūzijoje, bet ir daugelyje kitų kraštų.

Savotiškos grafikos ir ypač sėkmingai dirbęs oforte - atstovas yra Žibuntas Mikšys. Jo darbai yra originalūs savo subtilumu ir labai įdomūs savo tematika. Jis taip pat yra gerai žinomas Paryžiuje.

Neseniai lankėsi Čikagoje skulptorius Antanas Mončys, buvo pakviestas įkurti skulptūros studiją Cite Universitaire, Paryžiuje ir ten profesoriauti. Skulptorius Mončys dirba daugiausiai pamėgęs naudoti akmenį - nuo alebastro iki granito - ir medį. Jis yra sukūręs eilę monumentalių skulptūros kūrinių, atkreipusių prancūzų meno kritikų dėmesį. Mončio kūryba pasižymi originaliu stiliumi, artimu liaudies primityviajam menui ir turi ekspresionistinę formą.

Reikia pripažinti, kad visi trys menininkai, gyvendami svetimame krašte, būdami originalūs, stiprūs ir žinomi menininkų tarpe, nepametė mūsų tautinio liaudies bruožo savo darbuose.

Šią vasarą Paryžiuje, Orangerie des Tuileries, prie Louvr, buvo atidaryta Chaim Soutine dailės darbų paroda. Chaim Soutine yra mums beveik nežinomas Lietuvos žydas. Prancūzijoje ir meno pasaulyje Soutine kyla ir yra vis daugiau vertinamas dėl savo originalumo, spalvų ir ekscentriškumo.

Soutine buvo dešimtas iš 11 siuvėjo vaikų sūnus. Tėvai buvo jam pramatę amatą. Tačiau jis anksti ėmė linkti į meną. Jis augo labai vargingame kaime - getto, kur menas ir kultūra visai nebuvo žinomi. Jo žydiška šeima žiūrėjo į piešimą, kaip į nuodėmę prieš antrą talmudo įsakymą.

Pirmas Soutine kūrinyje buvo gimtojo bažnytkaimio bepročio portretas. Per didžiausią vargą jis mokėsi Vilniaus meno mokykloje, vėliau, vieno gydytojo padeda-

mas, jis atvyko į Paryžių ir čia studijavo Ecole des Beaux Arts Akademijoje. Greitai pasidarė žinomas Montparnasse, kur susidraugavo su žinomais menininkais: Marc Chagall, Lipchitz, Cendrars, Apollinaire, Kisling, Modigliani ir kitais. Patekęs tarp garsių menininkų, fauvizmo ir kubizmo srovėms jis nepasidavė. Apsigyvenęs menininkų garsiajame avilyje, La Ruche, jis buvo kraštutiniai nesocialus ir gyveno tik savo paties ankstyvos jaūnystės palikto mis žaizdomis. Soutine visą laiką pasiliko vienas, visuomet neramus ir nepatenkintas kitais ir savimi ir nuolat keitėsi savo kūryboje.

Soutine tapybinis talentas pilnai atskleidė tik jam grįžus iš Ceret. Iš čia Soutine grįžo neginčijamas savo srities meistras su apie 200 paveikslų. Jo gyvenime, tai buvo pats produktingiausias kūrybos periodas. Dėl savo perfekcionistinio būdo, savo paveikslus jis laikė vis nebaigtais ir pats pasirodydavo retai viešumoje. Gyvas būdamas, jis todėl mažai tebuvo žinomas publikai ir iškilo tik po mirties, (1943). Dėl savo išraiškos būdų: jo tapyboje absoliučiai dominuoja spazmiškas judesys, sukraipęs namus, raujūs medžius iš šaknų ir kraštutinis pesimizmas, ypač būdingas jo portretinei tapybai. Jo pa-

veikslai yra randami: Louvre, Washington, D.C., Chicago Art Institute, New Yorke, Los Angeles, Clevelande, Londone ir kitur.

Mes galime didžiuotis, kad tarp daugybės pasaulinio mąsto menininkų, galime rasti ir nemažiau vertingų ir garsių lietuvių Paryžiuje.

NAUDOTI ŠALTINIAI:

1. Copplestone Trewin, *Modern Art Movements*, Hamlyn, New York, 1971
2. Fourges Henri, *L'Art Moderne* (Braun & Co. Paris, 1965)
3. *Lietuvių Enciklopedija*, XI Tomas, 1963
4. "Mokslas, Menas, Literatūra", (Draugas) Rugpiūčio 11 d., 1973
5. *Lietuvių Enciklopedija*, XVIII Tomas, 1963.
6. Forge, Andrew, *Soutine* (Spring Books, London, 1965)
7. *Lietuvių Enciklopedija*, XXVIII Tomas, 1963.

Naujiems paskautininkams, senj. G. Matučiu ir senj. A. Kasinskui kaklaraiščius užriša fil. A. Karaliūnas. Dešinėje

LITUANICOS tunto tuntininkas fil. Sigitas Miknaitis.

Foto G. Plačo

*Fil. Vytenis Statkus skaito paskaitą Jubiliejinių ASS metų atidaryme, Čikagoje.
Foto G. Plačo*

50JI A.S.S. JUBILIEJINIAI METAI

JUBILIEJINĖS SUKAKTIES minėjimas buvo pradėtas Čikagoje š.m. vasario 10 dienos iškilmingoje sueigoje. Svarbiausiu kalbėtoju buvo fil. v.s. Vytenis STATKUS, kuris pabrėžė, kad dabartinis A.S.S. kelių ieškojimas yra ieškojimas geresnio kelio nuolat besikeičiančiame gyvenime, nes Sąjūdis gyvena ir nestovi praeityje. Fil. Statkaus žodžiais, Lietuvos ir lietuvių tautos reikalai turi stovėti visiems aukščiau bet kurių grupinių siekių; lietuvių skautų organizacinė schema turi tarnauti skautybės principams ir tiesumo ugdymui, bet nebūti priedanga asmeniškoms ambicijoms vykdyti, nežiūrint ambicijų savininkų titulų; narių daugumos sprendimai turi būti sekami ir gerbiami labiau už vadovų asmeniškus polėkius.

AKADEMINIO SKAUTŲ SAJŪDŽIO VADIJA paskelbė sekančią Jubiliejinių metų programą: š.m. rugpiūčio 25 - rugsėjo 2 d.d. DAINAVOJE vyks ASS STUDIJŲ DIENOS - STOVYKLA; spalio 19 t.t. Jėzuitų Jaunimo Centre Čikagoje yra ruošiamas MINĖJIMAS-AKADEMIJA; kiti minėjimai bus vykdomi kiekvieno A.S.S. skyriaus METINIŲ ŠVENČIŲ metu; planuojama taip pat meno, A.S.S. narių darbų parodos. Jubiliejiniams metams atžymėti AKADEMINĖS SKAUTIJOS LEIDYKLA ruošiasi išleisti fil. dr. J. Gimbuto paruoštą a.a. Garbės Nario prof. STEPONO KOLUPAILOS mokslinę monografiją, fil. V. Statkaus paruoštą konspektą - A.S.S. ŽINYNĄ. A.S.S. vadovai šių metų proga stengsis aplankyti kuo daugiau skyrių ir geriau susipažinti su nariais. Veiklai pagyvinti pirmą kartą Sąjūdžio istorijoje buvo sudarytas FINANSŲ KOMITETAS ir paskelbtas AUKŲ VAJUS.

Jubiliejinių metų atidaryme penktojo veiklos dešimtmečio žvakę uždega Čikagos ASD pirm. Loreta Plepytė ir Korpl. Vytis Markulis.

Foto G. Plačo

JUBILIEJINIAMS METAMS VADOVAUJA KETURI KOMITETAI: GARBĖS KOMITETE dalyvauja: A.S.S. steigėjas fil. Jonas Dainauskas, A.S.S. Dvasios Vadovas R.K. kun. Jonas Kubilius, S.J., A.S.S. Pirmininkas fil. Edmundas Korzonas, **GARBĖS NARIAI** - Lietuvos Resp. Konsulė Juzė Daužvardienė, solistė Vincė Jonuškaitė-Leskaitienė, liet. skautijos pirmūnas Petras Jurgėla, profesorius Ignas Končius, kultūrininkas Bronius Kviklys, **BUVĘ A.S.S. Pirmininkai** - dr. Juzė Aglinskienė, dr. Milda Budrienė, Liūtas Grinius, dr. Aleksandras Plateris, Vytautas Šliūpas, Vytautas Mikūnas, Eugenijus Vilkas, **SAJŪDŽIO IR SKAUTIJOS DARBUOTOJAI** - fil. Sofija Girdauskienė, fil. Izidorius Jonaitis, fil. Kazys Palčiauskas, fil. Mega Barniškaitė, fil. Juozas Danys, fil. Jurgis Gimbutas, fil. Alfredas Kulpa, fil. Henrikas Lukaševičius, fil. Marija Milvydienė, fil. Vytautas Nevarauskas, fil. kun. Antanas Saulaitis, S.J., fil. Antanas Stankus, fil. Algis Rukšėnas, fil. Algis Rugienius, **DARBU KOMITETE** vadovauja: fil. Jonas Dainauskas, fil. Vacys Garbonkus, fil. Virginija Sabaliūnaitė. **PROGRAMOS KOMITETUI** vadovauja fil. Ona Ščiukaitė. **FINANSŲ KOMITETUI** vadovauja fil. Albertas S. Vengrys.

Čikagos ASS nariai, susirinkę į ASS Jubiliejinių metų atidarymą, kartu pasveikino ir vieną iš Korp! Vytis įkūrėjų, fil. Joną Dainauską, jo 70 metų sukakties proga. Kadenciją baigiantis ASS Čikagos skyriaus pirm. fil. Raimundas Korzonas įteikia dovaną jubilijatui.

Foto G. Plačo

LAIŠKAI

B. DULKEI: sveikiname pastangas atsakant į ps. s.v. R. Povilaičio "Ar reikalingi akademikai skautai" (MV, 1973-1). Redakcija gerbia autorių norus būti neatpažintais, kol polemika yra reikalinga, konstruktyvi ir asmeniškai neužgaunanti. Ruošiant darbus spaudai, tačiau yra būtinas abipusis pasitikėjimas ir atsakomybės priėmimas. Prašoma parašyti.

LIŪDNAS STOVIS: "... kai akademikų tarpe vyksta kova dėl įvairių organizacinių principų iki to taško, kad skyriaus veikla

ribojasi kuone vien pasilinksminimais, trūksta kad ir blogų paskaitų, o priede negalima išgirsti lietuviško žodžio iš narių, darosi apmaudu. Dirbau kaip misijonierė tris metus. Siūliau, kalbėjau vien lietuviškai, dalyvavau simpoziumuose, bet niekas nepadėjo. Gana. Daugiau dirbti nenoriu. Kuriam laikui pasitrauksiu iš akademių veiklos, nes mano nervai ir taip įtempti, o visos pastangos, atrodo, buvo vėjo išvėtytos nederlingoje žemėje..."

-a-

STOVYKLOS, SĄSKRYDŽIAI, IŠVYKOS

LSS TARYBOS PIRMIJOS akivaizdinis suvažiavimas įvyko š.m. vasario 1-3 d.d. New Yorke. Nors A.S.S. iki šiol Pirmijoje nėra atstovaujamas, stebėtojais jame dalyvavo fil. dr. Tomas Remeikis, fil. Rimas Dirvonis, fil. Virginija Sabaliūnaitė, fil. Vacys Garbonkus, visi iš Čikagos.

SKAUTŲ VYČIŲ, VYRESNIŲ SKAUCIŲ, JŪRŲ BŪDŽIŲ sąskrydis įvyko Dainavoje š.m. gegužės 25-27 d.d. Dalyvavo virš šimto dalyvių.

PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO SAJUNGOS RYŠIŲ CENTRAS ruošia jaunimo lituanistinę savaitę Beaumont, Ohio amerikiečių skautų (BSA) stovyklavietėje š.m. liepos 13-22 d.d.

A.S.S. JUBILIEJINĖ STOVYKLA įvyks Dainavoje š.m. rugpiūčio 25 - rugsėjo 2 d.d.

LSS TARYBOS akivaizdinis suvažiavimas yra šaukiamas Toronte š.m. spalio 25-27 d.d. Pasiūlymai svarstymui ir klausimai Pirmijai siūstini LSS Tarybos Pirminkui, Old Colonial Road, Oakville, Conn. 06779.

ŠIAURĖS AMERIKOS LIETUVIŲ STUDENTŲ sąskrydis ruošiamas š.m. lapkričio 28-30 d.d. Toronte, Ont.

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ organizuoja pramoginę iškylą į Australiją š.m. gruodžio pabaigoje.

III PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESAS įvyks 1975.XII. 20-31 d.d. Atidarymas įvyks Buenos Aires. Kongresas baigsis Sao Paulo įvyksiančiomis jaunimo studijų dienomis XII.29-31 d.d.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

A. Sabaliauskas, NOTED SCHOLARS OF THE LITHUANIAN LANGUAGE. Biographical sketches. Lietuviškos "ŽODŽIAI ATGYJA" knygelės vertimas į anglų kalbą, vykusiai ir gyvai paruoštas prof. Wm. R. Schmalstieg ir R. Armentrout. Leidėjas: Akademines Skautijos Leidykla ir Department of Slavic Languages, Pennsylvania State University. 168 psl. minkštais viršeliais, 8,4 x 5,5 colių. Library of Congress Cat. Card. No. 73-84369.

Tai penktas A.S.L. leidinys, gaunamas už \$3.- užsakant iš 120 South Herbert Road, Riverside, Ill. 60546.

Joseph EHRET, DIE VERGESSENEN BALTEN. Vokiečių kalbos knygelė paruošta Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Konferencijos proga. Nurodyti 4 naudoti šaltiniai ir 118 papildomų skaitinių, kurie surūšiuoti pagal turinį apie bendrybes, Estiją, Latviją ir Lietuvą vokiečių, prancūzų ir anglų kalbomis. Knygelė paskirta prof. J. Ereto draugams - baltams, kurie tėvynėje gyvena be laisvės, o laisvėje gyvena be tėvynės.

4-ta laida, Baselis, 1973. 26 psl. be viršelių, 14.75 cm x 20.75 cm. Leidėjas, kaina ir platintojas nenurodyti.

AD MELIOREM! Nr. 74-1. Akademinių Skautų Sąjūdžio Vadijos biuletenis pilna-teisiams nariams. Redaguoja fil. I. Kairytė, 3019 West 62 Street, Chicago, Ill. 60629. 13 psl. 8½ x 11 colių.

Turinyje yra Vadijos kreipinys, Vadijos sąstatas ir adresai, Auksinio Jubiliejaus metų programa, pareiškimas dėl ASS klausimo LSS Tarybos Pirmijoje, ASD, Korp! "VYTIS", FSS, Vydūno Jaunimo Fondo pranešimai ir narių gyvenimo kro-nika.

PASAULIO LIETUVIS: Nr. 4/69, 1974 kovas-balandis. Pasaulio Lietuvių Ben-druomenės Valdybos biuletenis. Redaguo-ja Stasys Barzdukas, Administruoja Sta-sys Džiugas, 7240 So. Mozart Street, Chicago, Ill. 60629. 28 psl., 10.4 x 8 colių.

Turinyje gausu iliustruotos kronikos ypač iš Pietų Amerikos, Raimundo Lapo redaguojama "Jaunimo" dalis, St. B. As-meniška polemika su Naujienų dienraščiu.

DAMMIT, AŠIS: DU KULTŪRINIAI BARAI

Prieš dešimtmetį buvo daug kalbama apie visokius kultūrinius nuosmūkius. Pa-sirodo, kad išėivijos kultūra, pakilus rusiš-kam pakeleiviui - "sputnikui", pradėjo lyg seniai pašauta žvaigždė artėti prie žemės. Lietuviškai kultūringai širdžiai pasidarė baisu. Kas gi, po dešimtmečio papuoš sa-lionėlį, kokia gražiai įrišta spalvinga knyga bepuoš saliono poliruotą staliuką? Proble-ma buvo tikrai didelė. Ją sprendžiant buvo daug straipsnių parašyta, kultūrinio nuo-smūkio stabdymui daug pasiūlymų pa-tiekta.

Praėjus dešimtmečiui dabar galime jau saugiai atsidusti. Matyt, kad tie, kurie rūpinosi apie kultūrinio nuosmūkio pavojus, visai pamiršo mūsų augantį, bręstantį ir jau dabar pražydusį lietuvišką jaunimą. Šiandien mano rankose guli du jaunimo laikraščėliai ir apie kultūrinį nuosmūkį ne-bereikia sau sukti galvos: kokia kita mūsų studentų karta sugebėjo iš karto leisti net du kultūrinius žurnalus? Juk net ir tie, "kur gėrė visada ir visad tiesiai ėjo", tik

retkarčiais sumesdavo vos vienas "Stu-dentų Gaires"!

Ant poliruoto staliuko guli "DAMMIT!". Žurnaliuko tema yra labai lietuviška: per skausmą, vargą ir keiksmus mes turime išlikti lietuviais. Tiems, kurie per metus nesugeba to įvykdyti ir kurie per visą gy-venimą to nepasiekė, "DAMMIT!" siūlo nuvažiuoti į savaitės stovyklą ir joje paimti "quickie" kursą, kuris aptrins paprastą pilietį ir jį padarys visapusiškai lietuvišku.

Antras ant mano poliruoto staliuko gu-lintis kultūrinis jaunimo žurnalas yra "AŠIS". Jos receptai nėra tokie paprasti, todėl geriausia juos pažinti naudojant NE-IŠKREIPTOS KALBOS TIESIOGINES IŠTRAUKAS. Rašo Šiaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjungos (LSS) Centro Valdyba: "...kada mes buvome išrinkti nauja LSS centro valdyba, mes kurie pasi-raše esam rade, kad LSS nei jokia būdu nėra geram stoviui. Mes per šita Ašis ban-dysime išaiškinti ir įrodyti kaip mes galė-sim sąjungą vėl atstatyti ant savo kojų. Mes nebandysim pakeisti ar naikinti šią organizaciją..." O organizacijos programa yra: "...reikia turėti darbštų narių... artes-ni ryšiai tarp narių turi būt vėl įsteigti... jei kas vėl atrado savo 'luganmania', turētu būti kokia srovė kur jis/ji galētu gauti ži-niu apie organizacijas ir veikla... (LSS) turi suimti visus... ji turētu turėti atstovus VLIKO bei Bendruomenėje kaipo didelis valdymo tverėjas lietuvių jaunimui..."

Leidėjų žodžiais, "Ašis yra mūsų kultū-rinis balsas, bet yra keli kiti jaunimui laik-raščiai kurie daugumoje perduoda tas pa-čias žinias ir dėl to bereikalo gaišina laiką bei pinigus darant tą, kas dabar mūsų da-roma. Mes pageidaujame sujungti visus šiuos laikraščius į vieną kultūrinį žur-nalą..."

Skaitydama "AŠIES" paskutinį para-grafą nubraukiau džiaugsmo ašarą, nes dabar žinau, kad kultūrinio nuosmūkio problema jau yra išspręsta, kaip tai rodo nauja logika ir naujos kalbos taisyklės. Kai "AŠIS" 'suims' visus, nereikės ir man ra-šyti "Mūsų Vyčiui".

MŪSŪ VYTIS 1974 m. Nr. 1

SKAUTIŠKOS MINTIES JAUNIMO IR VADOVŲ ŽURNALAS

LEIDĖJAS: AKADEMINIS SKAUTŲ SAJŪDIS

ŠIO NUMERIO BENDRADARbiai:

Redaktorius - Liūtas Grinius, 168 Morningstar Court, Williamsville, N.Y. 14221
 Administratorius - Alfredas Kleinaitis, 9207 So. Sawyer Avenue, Evergreen Park,
 Ill. 60642

Autoriai ir foto reporteriai -

D. Bruškytė * G. Būtėnas * R. Dirvonis * V. Eivaitė * M. Griauzdė * L. Grinius * V. Kizlaitis * R. Kleinaitytė * B. Kviklys * D. Kviklytė * R. Kviklytė * A. Lapšys * I. Lukaitė * J. Pažėraitė * G. Plačas * A. Ratnikas * V. Sabaliūnaitė * I. Seibutytė * R. Skorubskaitė * V. Statkus * V. Tumas

Ekspedicija - Čikagos akademikų talka

Redakcija gerbia autorių nuomones ir teisę nevaržomam konstruktyvių minčių reiškimui. Straipsniai su autorių pavarde, slapyvardžiu ar inicialais neįpareigoja skautų vadovybės, leidėjų ar redakcijos. Rankraščiai gali būti taisomi kalbos, formos ar stiliaus atžvilgiu.

MŪSŪ VYTIS yra siunčiamas visiems pilnateisiams Akademinio Skautų Sajūdžio nariams. Prenumerata Sajūdžiui nepriklausantiems yra:

Šiaurės Amerikoje \$ (JAV) 6.00, kitur \$ (JAV) 3.00 arba \$ (DB) 1.00. Atskiro numerio kaina \$ (JAV) 2.00

Aukos virš nurodytų kainų gali būti atskaičiuojamos nuo apmokestinamų pajamų.

MŪSŪ VYTIS (Our Knight) is a quarterly magazine published for young adults and youth leaders by the LITHUANIAN COLLEGIATE SCOUT MOVEMENT, a division of Lithuanian Scout Association, Inc., a not for profit educational corporation of Illinois, exempt from USA Federal taxes by IRS ruling, code 501(c)(3), Certificate No. CHI-EO-67-343.

ADDRESS editorial matter to MŪSŪ VYTIS, 168 Morningstar Ct., Williamsville, N.Y. 14221

ADDRESS management and circulation matter to MŪSŪ VYTIS, 9207 So. Sawyer Avenue, Evergreen Park, Ill., 60642.

PRINTED BY VI VI PRINTING, 4346 So. Western Avenue, Chicago, Ill. 60609.

Alp 3088
Larch. LEA